Podudarnost trouglova (elementarni zadaci)

- zadaci posuđeni iz knjige:
Zbirka riješenih zadataka sa takmičenja
učenika osnovnih škola u BiH; Šefket Arslanagić-

1. U oštrouglom trouglu ΔABC ugao kod vrha C je 60^0. Ako su AA_1 i BB_1 visine i C' središte stranice AB, dokazati da je trougao $\Delta C'A_1B_1$ jednakostraničan.

2. U jednakokrakom trapezu srednja linija ima dužinu 5 cm, a dijagonala je dva puta duža od srednje linije. Kolika je površina tog trapeza?

3. Zbir uglova na većoj osnovici trapeza je 90^0. Dokazati da je duž čiji su krajevi središta osnovica jednaka duži čiji su krajevi središta dijagonala trapeza.

4. U jednakokrakom trouglu ΔABC ugao $\measuredangle BAC$ naspram osnovice BC iznosi 20^0. Na krakovima AB i AC uzete su redom tačke E i D tako da je $\measuredangle ACE = 60^0$ i $\measuredangle ABD = 30^0$. Izračunati ugao $\measuredangle AED$.

5. Pravougaonik je podjeljen na 9 manjih pravougaonika. Površine četiri od njih su $5,3,9$ i 2 kvadratne jedinice (vidi sliku). Odrediti najmanju moguću vrijednost površine pravougaonika. Pod kojim uslovima pravougaonik ima tu minimalnu površinu?

6. Četverougao $ABCD$ je kvadrat izvan kojeg se nalaze tačke E i F tako da su trouglovi ΔABE i ΔBCF jednakostranični. Neka je tačka M središte duži DE i $\{H\} = CE \cap DB$. Dokazati da je trougao ΔDEF jednakostranični.

7. U jednakokrakom trouglu ΔABC, $\overline{AC} = \overline{BC}$, osnovica AB ima dužinu $\sqrt{3}$ i visina CD ima dužinu $\sqrt{2}$. Neka su E i F sredine stranica CB i DB respektivno, a G tačka presjeka pravih AE i CF. Dokazati da se tačka D nalazi na simetrali ugla $\measuredangle AGF$.

8. U jednakokrakom trouglu ΔABC ugao koga obrazuju simetrala ugla između krakova i simetrala ugla na osnovici je tri puta veći od ugla na osnovici. Šta je veće: osnovica ili krak tog trougla?

9. Simetrale uglova α i β jednakostraničnog trougla ΔABC sijeku se u tački S. Na stranici AB izabrana je tačka M i na stranici AC tačka N, tako da je $\overline{AM} + \overline{AN} = \overline{AB}$. Dokazati da je $\overline{SM} = \overline{SN}$ i izračunati veličinu ugla $\measuredangle MSN$.

10. Zadan je jednakokraki trougao ΔABC sa osnovicom BC tako da je uago $\measuredangle BAC > 50^0$. Na osnovici BC data je tačka M takva da je uago $\measuredangle BAM = 50^0$, a na kraku AC tačka N takva da je $\overline{AM} = \overline{AN}$. Koliki je ugao $\measuredangle CMN$?

11. Središte dužeg kraka pravouglog trapeza spojeno je dužima sa vrhovima trapeza koja pripadaju drugom kraku. Pri tome je trapez podijeljen na tri jednakokraka trougla. Odrediti veličinu oštrog ugla trapeza.

12. Izračunati $\measuredangle A$ trougla ΔABC čija je dužina težišnice $d(A,M)=\frac{1}{2}d(B,C)$.

13. Dijagonala razbija jednakokraki trapez na dva jednakokraka trougla. Odrediti uglove tog trapeza.

14. Nad stranicama BC i CD paralelograma $ABCD$ konstruisani su jednakostranični trouglovi ΔBKC i ΔDLC. Dokazati da je trougao ΔAKL jednakostraničan.

15. Zadan je trougao ΔABC. Dokazati da su sredine stranica i podnožje bilo koje visine u zadanom trouglu vrhovi jednakokrakog trapeza.

16. U kvadratu $ABCD$ tačke M,N i P su središta stranica AB,BC i CD redom. Dokazati da važi:
a) $DN \perp CM$;
b) $\measuredangle DNP = \measuredangle CMN$.

17. U kvadrat $ABCD$ stranice dužine 1 upisan je trougao ΔPQR tako da $P \in AD, Q \in CD$ i $R \in BC$. Dokazati da je površina trougla $\Delta PQR \leq \frac{1}{2}$. Kada vrijedi jednakost?

18. U oštrouglom trouglu $\Delta ABC \left(\overline{AC} < \overline{BC}\right)$ visina $h_c = CC'$ i simetrala $s = CM$ ugla γ zaklapaju ugao od 9^0, a simetrale spoljašnjih uglova kod tjemena A i B sijeku se pod uglom od 61^0. Odrediti uglove trougla ΔABC.

19. U trouglu ΔABC su date stranice a i b. Ako je $h_c = h_a + h_b$, izračunati stranicu c.

20. U trouglu ΔABC je $\measuredangle ABC = 2\measuredangle BAC$ i težišna linija CM je normalna (ortogonalna) na simetralu BD ugla $\measuredangle ABC$. Odrediti uglove trougla ΔABC.

21. Neka su a,b i c dužine stranica trougla i t_c dužina težišnice povučene iz vrha (tjemena) C. Dokazati da vrijedi nejednakost

22. Dat je paralelogram $ABCD$ kod koga je $\overline{AB} = 2\overline{BC}$. Središte M stranice AB spojeno je sa tjemenima C i D. Izračunati koliko stepeni iznosi ugao $\measuredangle CMD$.

23. Iz tjemena A pravougaonika $ABCD$ spuštena je normala na dijagonalu pravougaonika i produžena za istu dužinu do tačke F. Dokazati da je:
a) duž BF normalna na duž DF;
b) četverougao $BDFC$ jednakokraki trapez.

24. Dat je jednakokrako-pravougli trougao ΔABC s pravim uglom kod vrha C. Nad stranicom (katetom) BC konstruisan je jednakostranični trougao ΔBCD (razlikovati dva slučaja). Izračunati veličinu ugla $\measuredangle ADB$.

25. Dat je kvadrat $ABCD$ i unutar njega je odabrana tačka P tako da je trougao ΔBCP jednakostraničan. Prava AP siječe stranicu CD u tački E. Odredite mjerni broj ugla $\measuredangle CPE$. Odgovor obrazložiti!

26. Na produžetku stranice AB trougla ΔABC iza B u odnosu na A data je tačka M, tako da je $\overline{BM} = \overline{BC}$. Dokazati da je prava MC paralelna simetrali ugla ΔABC.

27. U trouglu ΔABC je $\overline{AC}=\overline{BC}$, a visina AD sa simetralom AE ($E\in BC$) ugla $\measuredangle DAC$ gradi ugao od 30^0. Naći uglove trougla ΔABC i dokazati da je $\overline{AE}=\overline{EC}$. Odgovor obrazložiti!

28. Dat je paralelogram $ABCD$ kod koga je $\overline{AB}=2\overline{BC}$. Središte M stranice AB spojeno je sa tjemenima C i D. Izračunati koliko stepeni iznosi ugao $\measuredangle CMD$.

29. Trougao ΔABC je jednakokraki kod koga je $\overline{AB}=\overline{AC}$. Neka su tačke $D\in BC$ i $E\in AC$ takve da je $\measuredangle EBC=\frac{1}{2}\measuredangle BAD$ i neka je tačka F presječna tačka pravih AD i BE, tj. $\{F\}=AD\cap BE$. Dokazati da je trougao ΔAFE jednakokraki.

30. Simetrale uglova $\measuredangle ABC$ i $\measuredangle ACB$ trougla ΔABC se sijeku u tački I. Neka su tačke M i N simetrične tački I u odnosu na stranice BC i AB trougla. Koliko iznosi ugao $\measuredangle ABC$ ako je $BM\perp BN$?

31. Neka je četverougao $ABCD$ paralelogram. Tačka M je središte stranice BC, a tačka P je podnožje normale spuštene iz vrha D na pravu AM. Dokazati da je $\overline{CP}=\overline{AB}$.

32. Neka je CD visina na hipotenuzu pravouglog trougla ΔABC, tačka M središte duži CD i tačka N središte duži BD. Dokazati da je prava AM normalna (okomita) na pravu CN.

33. Zadan je kvadrat $ABCD$ dužine stranice $1dm$. Naći poluprečnik kružnice koja dodiruje njegove dvije stranice i prolazi kroz njegov jedan vrh.

34. Površina trougla ΔABC iznosi $18cm^2$. Tačka D uzeta je na stranici AC, tako da je $\overline{DC}=2\overline{AD}$. Naći površine trouglova ΔABD i ΔDBC.

35. Težišnica i visina iz vrha A u trouglu ΔABC dijele ugao α na tri jednaka diela. Koliki su uglovi trougla ΔABC?

36. Dat je ugao od 54^0. Kako ćeš samo pomoću šestara i linijara podijeliti taj ugao na tri jednaka dijela? Opiši postupak. (Prenesi ugao od 54^0 sa date slike, ili ga nacrtaj pomoću uglomjera).

37. Dat je kvadrat $ABCD$ stranice a. Nad dvjema njegovim susjednim stranicama konstruišu se dva jednakostranična trougla u unutrašnjosti kvadrata. Izračunaj površinu zajedničkog dijela tih trouglova.

38. Nacrtaj trougao $\Delta ABC, (\beta>\alpha)$ i visinu h_c na stranicu c. Tačku u kojoj visina siječe stranicu c označi sa E. Produži stranicu BC preko vrha C, te konstruiši simetralu vanjskog ugla uz vrh C. Tačku u kojoj simetrala siječe pravu AB označi da D. Ako je $\frac{1}{2}\overline{CD}=\overline{CE}$, odrediti koliko je $\beta-\alpha$.

39. Na stranici AB datog pravougaonika $ABCD$ istaknute su tačke E i F, tako da je $\overline{AE}=\overline{BF}=2, \overline{EF}=6, \overline{FC}=2\sqrt{5}, \measuredangle BFC=27^0$. Odrediti uglove $\measuredangle ECF$ i $\measuredangle CEF$.

40. Dokazati da su dva trougla ΔABC i $\Delta A'B'C'$ podudarna ako je $c=c', h_c=h_{c'}, t_c=t_{c'}$, gdje su h_c i $h_{c'}$ visine, a t_c i $t_{c'}$ težišnice trouglova ΔABC i $\Delta A'B'C'$.

41. Zadani su ugao $\measuredangle ACB$ (C je njegov vrh, a tačke A i B su na njegovim kracima), polupravа CM unutar ugla $\measuredangle ACB$ i poluprava CS koja polovi $\measuredangle ACB$. Dokazati da je $\measuredangle SCM = \frac{1}{2}(\measuredangle MCA - \measuredangle MCB)$.

42. Magični kvadrat reda 3×3 je takav kvadrat kod kojeg se sabiranjem po tri broja u svim pravcima (horizontalno, vertikalno i na obje dijagonale) dobija uvijek isti broj. Popuniti prazna polja u kvadratu, pa da on bude magičan kvadrat.

	21	14
		19
20		

43. Dati su uglovi $\alpha = 42^0 54'$ i $\beta = 35^0 37'$. Izračunati ugao γ ako su prave a i b paralelne (vidi sliku).

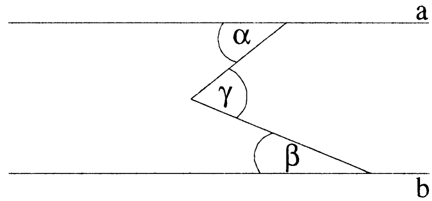

44. Postoji li trougao čije su dužine visina $h_a = 2cm, h_b = 4cm, h_c = 6cm$?

45. Na hipotenuzi AB pravouglog trougla ΔABC date su tačke M i N tako da je $\overline{AM} = \overline{AC}$ i $\overline{BN} = \overline{BC}$. Izračunati ugao $\measuredangle MCN$.

46. Dužine stranica trougla ΔABC su $a = 13cm, b = 14cm, c = 15cm$. Kolike su dužine njegovih visina?

47. Dokazati da za pravougli trougao vrijedi nejednakost $R \geq \sqrt{P}$, gdje je R poluprečnik opisanog kruga tog trougla, a P njegova površina.

48. U trouglu ΔABC je ugao $\beta = 75^0$ i ugao $\gamma = 80^0$. Uzete su tačke $E \in AC$ i $F \in AB$ tako da je ugao $\measuredangle FBE = 25^0$ i ugao $\measuredangle FCB = 40^0$. Izračunati ugao $\measuredangle AEF$.

49. Dat je trougao ΔABC. Konstruisati pravu p koja je jednako udaljena od vrhova A, B, C datog trougla. Dati dokaz konstrukcije. Koliko takvih pravih postoji?

50. Dat je trougao ΔABC u kome je ugao $\measuredangle BAC = 120^0$. Na simetrali ugla $\measuredangle BAC$ data je tačka D tako da je $\overline{AD} = \overline{AB} + \overline{AC}$. Dokazati da je trougao ΔBCD jednakostranični.

51. Kvadrat je podijeljen na devet jednakih manjih kvadrata. Je li moguće u ove male kvadrate upisati brojeve $1, 2$ i 3 tako da u svim kolonama, vrstama i dijagonalama sume brojeva budu različite? Odgovor obrazložiti!

52. Dat je jednakokraki trougao ΔABC ($\overline{AC} = \overline{BC}$). Na kraku AC odabrane su dvije tačke M i N tako da je $\measuredangle ABM = \measuredangle CBN$ i $\overline{MN} = \overline{MB}$, pri čemu je tačka M bliža tački A nego tačka N. Koliki je ugao $\measuredangle ABN$?

53. Dijagonala AC romba $ABCD$ ima dužinu $6cm$. Neka je M središte stranice CD i N središte stranice AD. Duži BN i BM sijeku dijagonalu AC u tačkama P i Q.

a) Izračunati dužinu odsječka PQ;

b) Izračunati površinu trougla ΔBMN ako je $\overline{BM} = 3cm$.

#

U oštrouglom trouglu ΔABC ugao kod vrha C je 60^0. Ako su AA_1 i BB_1 visine i C' središte stranice AB, dokazati da je trougao $\Delta C'A_1B_1$ jednakostraničan.

R:

Četverougao ABA_1B_1 je tetivan jer nad stranicom AB leže dva prava ugla sa vrhovima u tačkama A_1 i B_1, pa je AB prečnik. Tada je središte stranice AB tačka C' centar te kružnice, pa je $\overline{C'A_1} = \overline{C'B_1}$ i trougao $\Delta C'A_1B_1$ je jednakokraki.

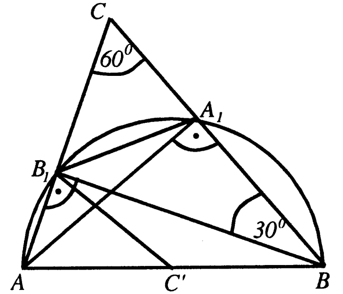

Imamo da je $\measuredangle A_1BB_1 = \measuredangle CBB_1 = 30^0 = \frac{1}{2}\measuredangle A_1C'B_1$ (uglovi u pravouglom trouglu i centralni i periferijski ugao), pa je $\measuredangle A_1C'B_1 = 60^0$. Tada je trougao $\Delta C'A_1B_1$ jednakostraničan.

#

U jednakokrakom trapezu srednja linija ima dužinu 5 cm, a dijagonala je dva puta duža od srednje linije. Kolika je površina tog trapeza?

R:

Neka je a dužina veće osnovice, a c dužina manje osnovice trapeza. Tada je dužina srednje linije trapeza $m = \frac{a+c}{2} = 5\,cm$ Odavde je $a + c = 10\,cm$. Neka je CE visina trapeza. Označimo sa x dužinu duži EB. Tada je $x = \frac{a-c}{2}$. Zbog toga je $\overline{AE} = a - \frac{a-c}{2} = \frac{a+c}{2} = 5\,cm$. Tada je $h^2 = \overline{AC}^2 - \overline{AE}^2 = 100 - 25 = 75.$ Dakle, $h = 5\sqrt{3}\,cm.$ Površina trapeza je $P = 25\sqrt{3}\,cm^2$.

#

Zbir uglova na većoj osnovici trapeza je 90^0. Dokazati da je duž čiji su krajevi središta osnovica jednaka duži čiji su krajevi središta dijagonala trapeza.

Rj.

Prvo rješenje: Neka je $\overline{AB} = a, \overline{CD} = c$, P središte od AC, Q središte od BD, M središte od AD i N središte od BC. Neka je dalje, $\overline{MP} = x, \overline{QN} = y$. Tada je $x = y = \frac{c}{2}$, jer su MP i QN srednje linije trouglova ΔACD i ΔBCD respektivno. Sada je $\overline{PQ} = \overline{MN} - x - y = \frac{a+c}{2} - \frac{c}{2} - \frac{c}{2} = \frac{a-c}{2}$. Neka je E tačka presjeka pravih AD i BC. Tada je ugao $\measuredangle AED = 90^0$. To znači da je trougao ΔABE pravougli trougao. Tada je težišnica koja odgovara hipotenuzi jednaka polovini hipotenuze. Neka su S i R središta duži AB i CD respektivno. Tada je $\overline{ES} = \overline{AS} = \overline{BS} = \frac{a}{2}$. Iz istih razloga je $\overline{ER} = \frac{c}{2}$. Konačno imamo $\overline{SR} = \overline{SE} - \overline{RE} = \frac{a}{2} - \frac{b}{2} = \frac{a-b}{2}$. Prema tome je $\overline{PQ} = \overline{SR}$.

Drugo rješenje: Uz oznake iz prethodnog rješenja četverougao $PSQR$ je paralelogram u kojem je $\measuredangle QPR = \measuredangle BAD$ i $\measuredangle PQR = \measuredangle ABC$. Odavde je $\measuredangle QPR + \measuredangle PQR = 90^0$. Zato je $\measuredangle PRQ = 180^0 - 90^0 = 90^0$. To znači da je paralelogram $PSQR$ pravougaonik. Kod pravougaonika su dijagonale jednake. Zato je $\overline{SR} = \overline{PQ}$.

#

U jednakokrakom trouglu ΔABC ugao $\measuredangle BAC$ naspram osnovice BC iznosi 20^0. Na krakovima AB i AC uzete su redom tačke E i D tako da je $\measuredangle ACE = 60^0$ i $\measuredangle ABD = 30^0$. Izračunati ugao $\measuredangle AED$.

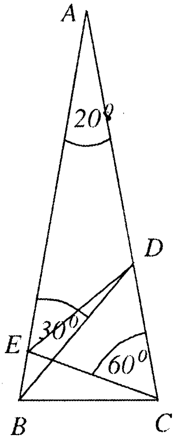

Rj. Uglovi na osnovici su 80^0. Tada je $\measuredangle DBC = 80^0 - 30^0 = 50^0$. Dalje iz trougla ΔBCD nalazimo $\measuredangle BDC = 180^0 - 80^0 - 50^0 = 50^0$. To znači da je trougao ΔBCD jednakokrak. Tada je $\overline{BC} = \overline{CD}$. Na isti način se pokazuje da je trougao ΔBCE jednakokrak. Tada je $\overline{BC} = \overline{CE}$. Dakle, $\overline{CE} = \overline{CD}$. To znači da je trougao ΔECD jednakokrak, pa je $\measuredangle CED = \measuredangle ECD$. Kako je ugao između njegovih krakova 60^0, to je taj trougao jednakostraničan, pa su mu sva tri unutrašnja ugla po 60^0. Zbog toga je $\measuredangle AED = 180^0 - \measuredangle DEC - \measuredangle CEB = 180^0 - 60^0 - 80^0 = 40^0$.

#

Pravougaonik je podjeljen na 9 manjih pravougaonika. Površine četiri od njih su $5,3,9$ i 2 kvadratne jedinice (vidi sliku). Odrediti najmanju moguću vrijednost površine pravougaonika. Pod kojim uslovima pravougaonik ima tu minimalnu površinu?

5	3	
	9	
		2

R.

Neka su redom x, y i z širine prve, druge i treće kolone, a u, v i w visine prve, druge i treće vrste. Na osnovu datih podataka imamo: $xu = 5,\ yu = 3,\ yv = 9,\ zw = 2$. Odavde je:

$$x = \frac{5}{u},\ y = \frac{3}{u},\ z = \frac{2}{w}.$$

5	3		u
	9		v
		2	w
x	y	z	

Površina cijelog pravougaonika je:

$$P = 19 + xv + xw + yw + zu + zv = 34 + 8\left(\frac{w}{u} + \frac{u}{w}\right) \geq 34 + 8 \cdot 2\sqrt{\frac{w}{u} \cdot \frac{u}{w}} = 50.$$

Površina pravougaonika je 50, ako i samo ako je $u = w = \frac{v}{3}$.

#

Četverougao $ABCD$ je kvadrat izvan kojeg se nalaze tačke E i F tako da su trouglovi ΔABE i ΔBCF jednakostranični. Neka je tačka M središte duži DE i $\{H\} = CE \cap DB$. Dokazati da je trougao ΔDEF jednakostranični.

R.

Imamo $\overline{AE} = \overline{AD} = \overline{DC} = \overline{CF} = \overline{BF} = \overline{BE} = a$. Također, imamo pošto su trouglovi ΔBCF i ΔABE jednakostranični, onda je i: $\measuredangle EAD = \measuredangle DCF = \measuredangle EBF = 150^0$, pa su trouglovi $\Delta ADE, \Delta DCF$ i ΔBEF podudarni po stavu I (SUS), tj. $\Delta ADE \cong \Delta DCF \cong \Delta BEF$, a odavde slijedi da je $\overline{DE} = \overline{DF} = \overline{EF}$, što znači da je trougao ΔDEF jednakostranični, q.e.d.

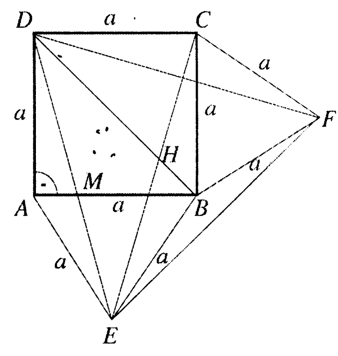

U jednakokrakom trouglu ΔABC, $\overline{AC}=\overline{BC}$, osnovica AB ima dužinu $\sqrt{3}$ i visina CD ima dužinu $\sqrt{2}$. Neka su E i F sredine stranica CB i DB respektivno, a G tačka presjeka pravih AE i CF. Dokazati da se tačka D nalazi na simetrali ugla $\measuredangle AGF$.

5. Da bi dokazali da se tačka D nalazi na simetrali ugla $\measuredangle AGF$ dovoljno je dokazati da je ona jednako udaljena od krakova tog ugla. Neka je x udaljenost tačke D od kraka GF, a y udaljenost od kraka GA. Visina trougla ΔCDF je x, pa je

$$x=\frac{2\cdot P_{\Delta CDF}}{\overline{CF}}=\frac{\overline{DF}\cdot\overline{CD}}{\overline{CF}}=\frac{\frac{\sqrt{3}}{4}\cdot\sqrt{2}}{\overline{CF}}=\frac{\sqrt{6}}{4\overline{CF}}.$$

Dužinu stranice CF odredićemo iz pravouglog trougla ΔCDF pomoću Pitagorine teoreme. Imamo

$$\overline{CF}^2=\overline{CD}^2+\overline{DF}^2=\frac{35}{16}.$$

Tada je $x=\sqrt{\frac{6}{35}}$.

Odredimo sada y. U trouglu ΔADE je y visina, pa je

$$y=\frac{2\cdot P_{\Delta ADE}}{\overline{AE}}.$$

Trouglovi ΔADE i ΔDBE imaju jednake površine, jer je ED težišna linija trougla ΔABE. Zbog toga je

$$P_{\Delta ADE}=\frac{1}{2}P_{\Delta ABE}=\frac{1}{4}P_{\Delta ABC}=\frac{\sqrt{6}}{8}.$$

Primjetimo da je EF srednja linija trougla ΔCDB, pa je $EF\perp AB$ i $\overline{EF}=\frac{1}{2}\overline{CD}=\frac{\sqrt{2}}{2}$. Dakle, trougao ΔAFE je pravougli, pa na osnovu Pitagorine teoreme imamo

$$\overline{AE}=\sqrt{\overline{AF}^2+\overline{FE}^2}=\frac{\sqrt{35}}{4}.$$

Konačno imamo

$$y=\frac{2\cdot P_{\Delta ADE}}{\overline{AE}}=\sqrt{\frac{6}{35}}=x.$$

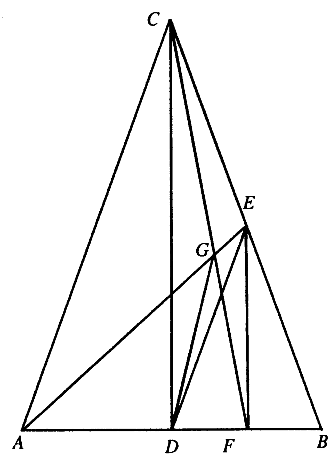

U jednakokrakom trouglu ΔABC ugao koga obrazuju simetrala ugla između krakova i simetrala ugla na osnovici je tri puta veći od ugla na osnovici. Šta je veće: osnovica ili krak tog trougla?

Rj. Neka je S presječna tačka ovih simetrala, a C' presječna tačka simetrale iz vrha C i osnovice AB trougla ΔABC (CC' je ujedno i visina trougla, pa je $\Delta AC'C$ pravougli).

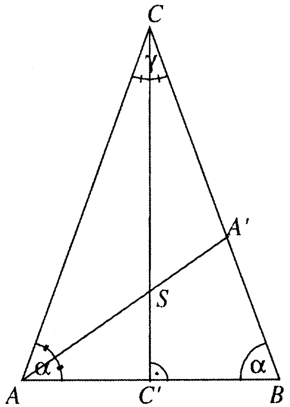

a) Razmotrimo slučaj $\measuredangle ASC = 3\alpha$

Iz trougla ΔASC imamo

$$\frac{\alpha}{2}+3\alpha+\frac{\gamma}{2}=180^0, \qquad (1)$$

a iz trougla $\Delta AC'C$

$$\alpha+\frac{\gamma}{2}=90^0. \qquad (2)$$

Tako vrijedi

$$180^0 \overset{(1)}{=} \frac{\alpha}{2}+3\alpha+\frac{\gamma}{2}=\frac{\alpha}{2}+2\alpha+\left(\alpha+\frac{\gamma}{2}\right) \overset{(2)}{=} \frac{\alpha}{2}+2\alpha+90^0$$

$$\Rightarrow \frac{5\alpha}{2}=90^0 \Rightarrow \alpha=36^0.$$

Iz (2) se dobije: $\frac{\gamma}{2}=90-\alpha=90^0-36^0=54^0 \Rightarrow \gamma=108^0$. Dakle, $\gamma>\alpha$, pa je $\overline{AB}>\overline{BC}$ (tj. osnovica je veća od kraka), jer naspram većeg ugla u trouglu leži veća stranica.

b) Razmotrimo slučaj kada je $\measuredangle A'SC = 3\alpha$. ($A'$ je presječna tačka simetrale ugla na osnovici sa krakom BC). Sada je $\measuredangle ASC = 180^0-3\alpha$.

Iz trougla ΔASC imamo:

$$\frac{\alpha}{2}+180^0-3\alpha+\frac{\gamma}{2}=180^0 \Rightarrow \gamma=5\alpha>\alpha,$$

dakle, u svakom slučaju je osnovica veća od kraka trougla.

\# Simetrale uglova α i β jednakostraničnog trougla ΔABC sijeku se u tački S. Na stranici AB izabrana je tačka M i na stranici AC tačka N, tako da je $\overline{AM}+\overline{AN}=\overline{AB}$. Dokazati da je $\overline{SM}=\overline{SN}$ i izračunati veličinu ugla $\measuredangle MSN$.

R. Trouglovi ΔASN i ΔBSM su podudarni (pravilo SUS), jer je

$\overline{MB}=\overline{AN}$ (prema uvjetima zadatka),

$\overline{AS}=\overline{BS}$ (jer su u jednakostraničnom trouglu simetrale uglova ujedno i težišnice),

$\measuredangle MBS=\frac{\beta}{2}=30^0=\frac{\alpha}{2}=\measuredangle NAS$.

Na osnovu toga je $\overline{SM}=\overline{SN}$. Zbog podudarnosti ovih trouglova vrijedi i $\measuredangle ASN=\measuredangle BSM$, pa je

$$\measuredangle MSN=\measuredangle MAS+\measuredangle ASN=\measuredangle MAS+\measuredangle BSM=\measuredangle ASB$$
$$=180^0-\frac{\alpha}{2}-\frac{\beta}{2}=120^0.$$

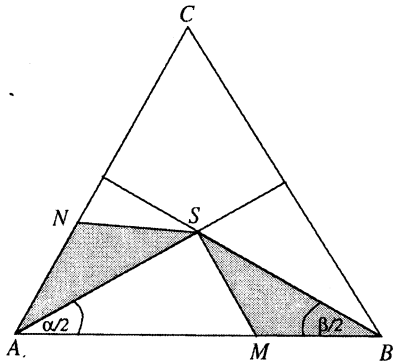

\# Zadan je jednakokraki trougao ΔABC sa osnovicom BC tako da je uago $\measuredangle BAC>50^0$. Na osnovici BC data je tačka M takva da je uago $\measuredangle BAM=50^0$, a na kraku AC tačka N takva da je $\overline{AM}=\overline{AN}$. Koliki je ugao $\measuredangle CMN$?

R. Trougao ΔABC je jednakokraki, pa je $\alpha+2\beta=180^0$. Trougao ΔAMN je jednakokraki pa su uglovi $\measuredangle AMN$ i $\measuredangle ANM$ jednaki i označimo ih sa δ. Na osnovu zbira uglova trougla ΔAMN imamo $\alpha-50^0+\delta+\delta=180^0$. Dakle, $2\delta+\alpha-50^0=\alpha+2\beta$, tj. $\delta=\beta+25^0$. Ugao $\delta=\measuredangle MNA$ je vanjski ugao trougla ΔAMN, pa je $\measuredangle ANM=\measuredangle NMC+\measuredangle MCN$, tj. $\delta=\measuredangle NMC+\beta$. Dakle, $\measuredangle NMC=25^0$.

\# Središte dužeg kraka pravouglog trapeza spojeno je dužima sa vrhovima trapeza koja pripadaju drugom kraku. Pri tome je trapez podijeljen na tri jednakokraka trougla. Odrediti veličinu oštrog ugla trapeza.

R. Neka je SR srednja linija trapeza. Ona je tada istovremeno i visina i težišnica trougla ΔADS, što je moguće samo ako je AD osnovica trougla ΔADS (jednakokraki trougao!) ili kad je trougao ΔADS jednakostranični (ova druga mogućnost otpada, jer se neposrednom provjerom dobije ili $\beta > 90^0$ ili $\measuredangle BCD = 90^0$, što je kontradikcija).

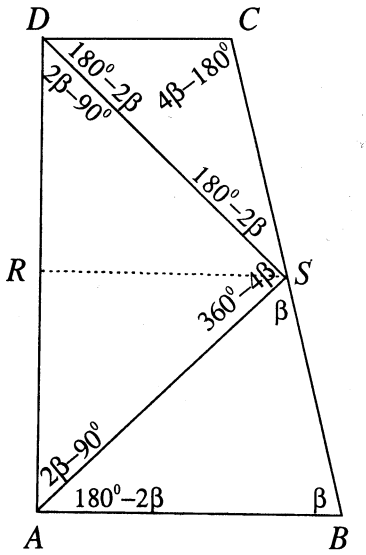

Ako pretpostavimo da je $\overline{AB} = \overline{BS}$ dolazimo do zaključka da je to moguće kada je $\beta = 90^0$, što je kontradikcija. Dakle, preostaje: $\overline{AB} = \overline{AS}, \overline{AS} = \overline{DS}$ i $\overline{CD} = \overline{CS}$ (naime, zbog činjenice da je $\measuredangle BCD$ tupi, za trougao ΔSDC je jedina mogućnost $\overline{CD} = \overline{CS}$). Uzimajući u obzir pretpostavku zadatka i činjenicu da je zbir uglova u trouglu 180^0, te označavajući sa β oštar ugao trapeza, imaćemo situaciju kao na slici. Kako je $\measuredangle BCD + \beta = 180^0$, imamo $4\beta - 180^0 + \beta = 180^0 \Rightarrow 5\beta = 360^0 \Rightarrow \beta = 72^0$.

\# Izračunati $\measuredangle A$ trougla ΔABC čija je dužina težišnice $d(A,M) = \frac{1}{2} d(B,C)$.

R. Kako je $\overline{AM} = \frac{1}{2}\overline{BC}$, to su trouglovi ΔAMC i ΔABM jednakokraki pa je $\measuredangle MAB = \measuredangle MBA = \beta$ i $\measuredangle ACM = \measuredangle MAC = \gamma$. Kako je vanjski ugao trougla jednak zbiru dva unutrašnja njemu nesusjedna ugla, to je $\measuredangle BMA = 2\gamma$ i $\measuredangle CMA = 2\beta$.

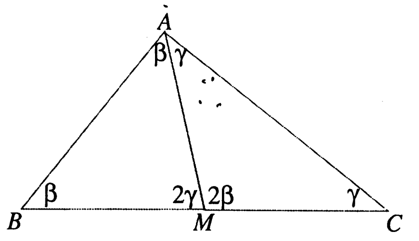

Dalje imamo $2\beta + 2\gamma = 180^0 \Rightarrow \beta + \gamma = 90^0$, tj. $\measuredangle A = 90^0$

\# Dijagonala razbija jednakokraki trapez na dva jednakokraka trougla. Odrediti uglove tog trapeza.

R. Neka je jednakokraki trapez $ABCD$ dijagonalom AC razbijen na jednakokrake trouglove ΔBCA i ΔACD.
Tada je:

$$\measuredangle CAD = \measuredangle ACD (= \delta);$$
$$\measuredangle ABC = \measuredangle ABC (= \alpha).$$

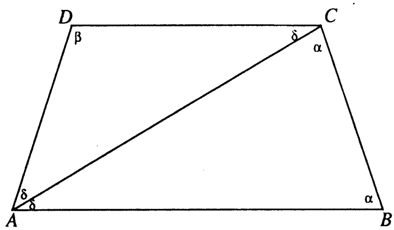

Međutim, u jednakokrakom trapezu $ABCD$ je $\measuredangle ABC = \measuredangle BAD$, tj. $\alpha = 2\delta$, kao i $\measuredangle ADC = \measuredangle BCD (= \beta)$, pa je $\beta = \alpha + \delta$.

Iz trougla ΔABC slijedi $2\alpha + \delta = 180^0$. Dakle, zbog $\alpha = 2\delta$, imamo

$$4\delta + \delta = 180^0 \Rightarrow 5\delta = 180^0 \Rightarrow \delta = 36^0,$$

pa je

$$\alpha = 72^0 \text{ i } \beta = \alpha + \delta = 36^0 + 72^0 = 108^0.$$

\# Nad stranicama BC i CD paralelograma $ABCD$ konstruisani su jednakostranični trouglovi ΔBKC i ΔDLC. Dokazati da je trougao ΔAKL jednakostraničan.

R. Neka je $\overline{AB} = a, \overline{BC} = b$. Prema uslovu zadatka je $a = \overline{CD} = \overline{DL} = \overline{LC} = \overline{AB}$ i $b = \overline{BC} = \overline{BK} = \overline{CK} = \overline{AD}$.
Neka je, dalje, $\angle BCD = \alpha$ i $\angle ADC = \beta$. Tada je $\beta = 180^0 - \alpha$.
Imamo

$$\angle ADL = \beta + 60^0 = 240^0 - \alpha,$$
$$\angle KCL = 360^0 - \left(60^0 + \alpha + 60^0\right) = 240^0 - \alpha \text{ i}$$
$$\angle ABK = \beta + 60^0 = 240^0 - \alpha.$$

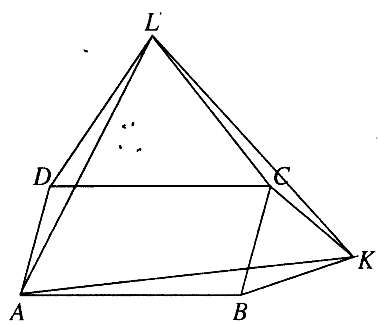

To znači da su trouglovi $\Delta ABK, \Delta CKL$ i ΔALD podudarni. Iz podudarnosti trouglova slijedi jednakost odgovarajućih stranica, pa je $\overline{AL} = \overline{LK} = \overline{KA}$, tj. trougao ΔAKL je jednakostraničan.

#

Zadan je trougao ΔABC. Dokazati da su sredine stranica i podnožje bilo koje visine u zadanom trouglu vrhovi jednakokrakog trapeza.

R:

Prvi način: Neka su K, L i M središta stranica AC, BC i AB trougla ΔABC, redom, a N podnožje visine iz vrha C.

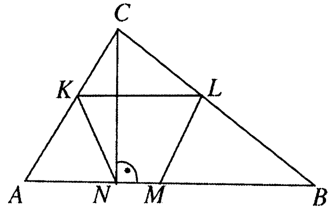

Imamo $KL \| AB \Rightarrow MNKL$ je trapez (srednja linija trougla je paralelna osnovici),

$\overline{LM} = \frac{1}{2}\overline{AC}$ (osobina srednje linije trougla),

ΔANC je pravougli i NK je njegova težišnica, pa slijedi da je $\overline{NK} = \frac{1}{2}\overline{AC}$. Prema tome $\overline{LM} = \overline{NK} = \frac{1}{2}\overline{AC}$, pa je četverougao $KLMN$ jednakokraki trapez.

Drugi način: Imamo:

$KL \| AB \Rightarrow MNKL$ je trapez (srednja linija trougla je paralelna osnovici)

Konstruišimo pravougaonik $ANCD$. Tačka K je središte dijagonale AC tog pravougaonika, pa je $\overline{AK} = \overline{NK} = \frac{1}{2}\overline{AC}$. S druge strane je $\overline{LM} = \frac{1}{2}\overline{AC}$ (osobina srednje linije trougla), odakle slijedi $\overline{LM} = \overline{NK} = \frac{1}{2}\overline{AC}$, pa je četverougao $KLMN$ jednakokraki trapez.

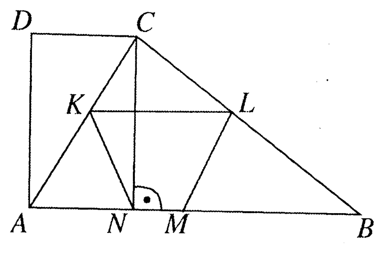

\# U kvadratu $ABCD$ tačke M,N i P su središta stranica AB,BC i CD redom. Dokazati da važi:

a) $DN \perp CM$;

b) $\measuredangle DNP = \measuredangle CMN$.

Rj. a) Neka je $\{O\} = CM \cap DN$. Očigledno je $\Delta DCN \cong \Delta BCM$ (SUS, jer je $\overline{DC} = \overline{BC}$, $\overline{CN} = \overline{BM}$, $\measuredangle DCN = \measuredangle CBM = 90^0$), pa odavde slijedi da je $\overline{DN} = \overline{CM}$ i $\measuredangle CDN = \measuredangle BCM$.

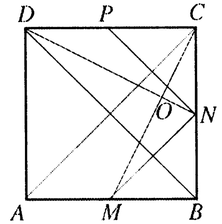

Sada imamo:

$$\measuredangle OCN + \measuredangle CNO = \measuredangle CDN + \measuredangle CND = 90^0 ,$$

pa slijedi iz ΔOCN da je $\measuredangle CON = 90^0$, tj. $DN \perp CM$, što je trebalo dokazati.

b) Duž PN je srednja linija trougla ΔBCD pa je $\overline{PN} = \frac{1}{2}\overline{BD}$. Slično zaključujemo da je $\overline{MN} = \frac{1}{2}\overline{AC}$ jer je MN srednja linija trougla ΔABC . Pošto je $\overline{AC} = \overline{BD}$, to je sada i $\overline{PN} = \overline{MN}$. Također imamo da je $\overline{DP} = \overline{CN}$ i $\overline{DN} = \overline{MC}$, pa je $\Delta DPN \cong \Delta CMN$ (SSS), a odavde je $\measuredangle DNP = \measuredangle CMN$, što je i trebalo dokazati.

\# U kvadrat $ABCD$ stranice dužine 1 upisan je trougao ΔPQR tako da $P \in AD, Q \in CD$ i $R \in BC$. Dokazati da je površina trougla $\Delta PQR \leq \frac{1}{2}$. Kada vrijedi jednakost?

Rj. Povucimo duž $QE \parallel BC$, $E \in AB$. Neka je $\{S\} = PR \cap QE$.

Sada je

$$P_{\Delta PQR} = P_{\Delta PQS} + P_{\Delta QSR} =$$

$$= \frac{1}{2}\overline{QS} \cdot \overline{AE} + \frac{1}{2}\overline{QS} \cdot \overline{EB}$$

$$= \frac{1}{2}\overline{QS}(\overline{AE} + \overline{EB}) = \frac{1}{2}\overline{QS} \cdot \overline{AB} = \frac{1}{2}\overline{QS} \leq \frac{1}{2}$$

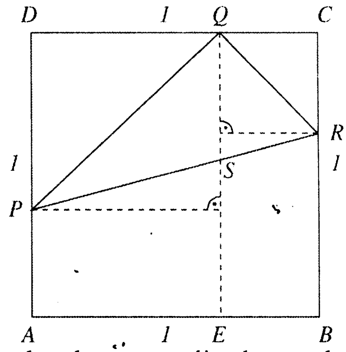

(jer je $\overline{QS} \leq 1$). q.e.d.

Jednakost vrijedi ako je jedna stranica trougla osnovica kvadrata, a treći vrh se nalazi na naspramnoj paralelnoj stranici. Tada su osnovica i visina trougla dužine 1 .

\# U oštrouglom trouglu ΔABC $\left(\overline{AC} < \overline{BC}\right)$ visina $h_c = CC'$ i simetrala $s = CM$ ugla γ zaklapaju ugao od 9^0, a simetrale spoljašnjih uglova kod tjemena A i B sijeku se pod uglom od 61^0. Odrediti uglove trougla ΔABC.

R. Neka je
α' - spoljašnji ugao kod vrha A
β' - spoljašnji ugao kod vrha B

Kako je vanjski ugao trougla jednak zbiru dva nesusjedna unutrašnja ugla, to je

$$\beta' = \alpha + \gamma \text{ i } \alpha' = \beta + \gamma . \tag{1}$$

Iz trougla ΔABP imamo

$$\frac{\alpha'}{2} + \frac{\beta'}{2} = 180^0 - 61^0 = 119^0 \Rightarrow \alpha' + \beta' = 238^0 .$$

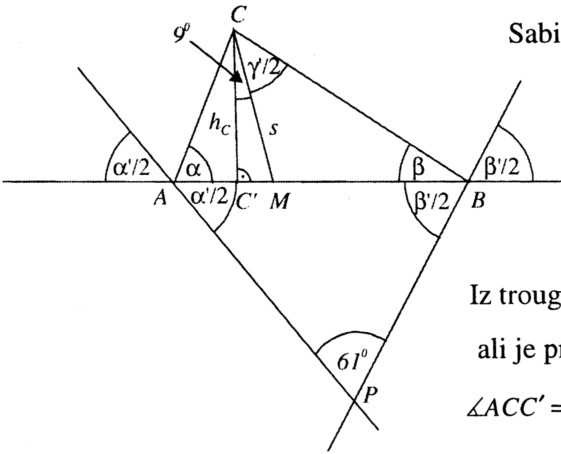

Sabiranjem jednakosti (1), dobijamo:

$$\left(\underbrace{\alpha + \beta + \gamma}_{=180^0}\right) + \gamma = 238^0$$

$$\Rightarrow \gamma = 58^0 .$$

Iz trougla $\Delta ACC'$ imamo $\alpha + \measuredangle ACC' = 90^0$,

ali je prema uslovima zadatka

$$\measuredangle ACC' = \frac{\gamma}{2} - 9^0 = 29^0 - 9^0 = 20^0 ..$$

Zbog toga je

$$\alpha + 20^0 = 90^0 \Rightarrow \alpha = 70^0 .$$

Konačno imamo

$$\alpha + \beta + \gamma = 180^0$$
$$70^0 + \beta + 58^0 = 180^0 \Rightarrow \beta = 180^0 - 128^0 = 52^0.$$

Znači, $\alpha = 70^0, \beta = 52^0, \gamma = 58^0$.

U trouglu ΔABC su date stranice a i b. Ako je $h_c = h_a + h_b$, izračunati stranicu c.

Rj. Površina trougla ΔABC se može izračunati iz bilo koje od formula:

$$P = \frac{ah_a}{2} = \frac{bh_b}{2} = \frac{ch_c}{2}.$$

Odavde dobijamo

$$h_a = \frac{2P}{a},\ \ h_b = \frac{2P}{b},\ \ h_c = \frac{2P}{c}.$$

Sada uvjet $h_c = h_a + h_b$ postaje:

$$\frac{2P}{c} = \frac{2P}{a} + \frac{2P}{b}$$

ili nakon djeljenja sa $2P$:

$$\frac{1}{c} = \frac{1}{a} + \frac{1}{b}, \quad \text{tj.}\ \frac{1}{c} = \frac{b+a}{ab} \quad \text{te} \quad c = \frac{ab}{a+b}.$$

U trouglu ΔABC je $\measuredangle ABC = 2\measuredangle BAC$ i težišna linija CM je normalna (ortogonalna) na simetralu BD ugla $\measuredangle ABC$. Odrediti uglove trougla ΔABC.

Rj. Neka je BD simetrala ugla trougla ΔABC sa vrhom (tjemenom) u B. Tada je $\measuredangle DBM = \frac{1}{2}\measuredangle ABC = \measuredangle BAC$. To znači da je trougao ΔABD jednakokraki sa osnovicom AB. Tačka M je središte osnovice, pa je DM normalno na AB. Neka BD siječe CM u tački E.

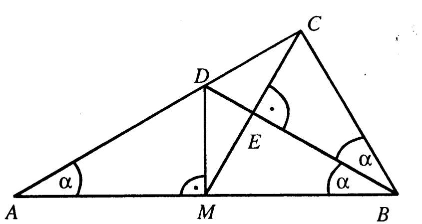

Tada je $\Delta BEM \cong \Delta BCE$ jer je $\overline{BE} = \overline{BE}, \measuredangle MBE = \measuredangle CBE = \frac{1}{2}\measuredangle ABC$ i $\measuredangle MEB = \measuredangle CEB = 90^0$.

Iz podudarnosti slijedi da je $\overline{BM} = \overline{BC}$. Tada je $\Delta MBD \cong \Delta CBD$. Iz te podudarnosti slijedi da je $\measuredangle BCD = \measuredangle BMD = 90^0$. Dakle, $\gamma = 90^0$. Kako je $\beta = 2\alpha$, to je $90^0 = \alpha + \beta = 3\alpha$, tj. $\alpha = 30^0$ i $\beta = 60^0$.

#

Neka su a,b i c dužine stranica trougla i t_c dužina težišnice povučene iz vrha (tjemena) C. Dokazati da vrijedi nejednakost

$$\frac{a+b-c}{2} < t_c < \frac{a+b}{2}.$$

R.

Neka je ΔABC trougao čije su dužine stanica a,b,c i dužina težišne duži $\overline{CC_1} = t_c$. Na osnovu odnosa između stranice trougla i zbira drugih dviju stanica nalazimo iz trougla ΔAC_1C da je

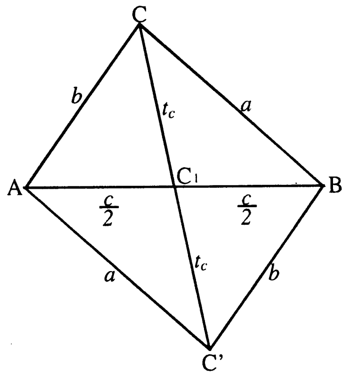

$$b < \frac{c}{2} + t_c$$

a iz trougla ΔCC_1B da je

$$a < \frac{c}{2} + t_c .$$

Sabiranjem ovih nejednakosti dobija se

$$a + b < c + 2t_c ,$$

odnosno

$$t_c > \frac{a+b-c}{2}.$$

Dokažimo sada da je $t_c < \dfrac{a+b}{2}$.

Neka je C' simetričnu tačka tački C u odnosu na tačku C_1. Tada je $\overline{CC_1} = \overline{C_1C'}$, a kako je $\overline{AC_1} = \overline{C_1B}$, to je četverougao $AC'BC$ paralelogram. Dakle, $\overline{BC'} = \overline{AC} = b$. Iz trougla $\Delta CC'B$, dobijamo:

$$\overline{CC'} < \overline{BC} + \overline{C'B} \text{, tj. } 2t_c < a + b ,$$

pa je

$$t_c < \frac{a+b}{2}.$$

Dakle, imamo da je

$$\frac{a+b-c}{2} < t_c < \frac{a+b}{2},$$

što je i trebalo dokazati.

Dat je paralelogram $ABCD$ kod koga je $\overline{AB} = 2\overline{BC}$. Središte M stranice AB spojeno je sa tjemenima C i D. Izračunati koliko stepeni iznosi ugao $\measuredangle CMD$.

Rješenje 3. Koristićemo sliku 2. Kako su dijagonale romba ujedno i simetrale unutrašnjih uglova (poznato svojstvo romba), to su MC i MD simetrale dva uporedna ugla, $\measuredangle BMN$ i $\measuredangle AMN$. Zbog toga je ugao između njih jednak polovini opruženog ugla, tj. $\measuredangle CMD = 90^0$.

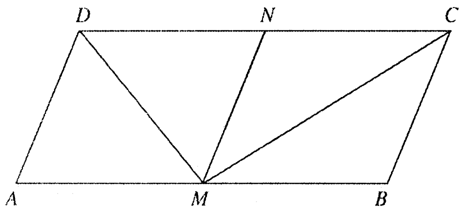

sl.2

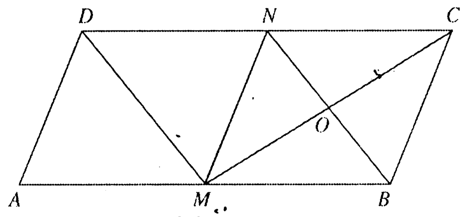

sl.3

Rješenje 4. Neka je N središte duži CD i O presjek dijagonala romba $CNMB$ (sl.3). Jasno je da $\overline{BN} = \overline{MD}$ i $BN \parallel MD$. Zato je $\measuredangle CMD = \measuredangle CON$ (uglovi s paralelnim kracima). Kako se dijagonale romba sijeku pod pravim uglom, tj. $\measuredangle CON = 90^0$, zaključujemo da je $\measuredangle CMD = 90^0$.

Iz tjemena A pravougaonika $ABCD$ spuštena je normala na dijagonalu pravougaonika i produžena za istu dužinu do tačke F. Dokazati da je:

a) duž BF normalna na duž DF;

b) četverougao $BDFC$ jednakokraki trapez.

a) Zbog $\overline{AS} = \overline{FS}$ i $\measuredangle ASD = \measuredangle FSD = 90^0$ slijedi: $\Delta ASD \cong \Delta FSD$ te $\Delta ABS \cong \Delta BFS$. Sada je $\overline{AD} = \overline{DF}$ i $\overline{AB} = \overline{BF}$; što znači da je četverougao $ABFD$ deltoid. Kako je $\measuredangle DAB = 90^0$, to je i $\measuredangle DFB = 90^0$, tj. $DF \perp BF$.

b) Kako je $\overline{AD} = \overline{DF} = \overline{BC}$, to je $\Delta DBF \cong \Delta DCB$ pa je $\overline{BF} = \overline{DC}$, pa je četverougao $BDFC$ jednakokraki trapez.

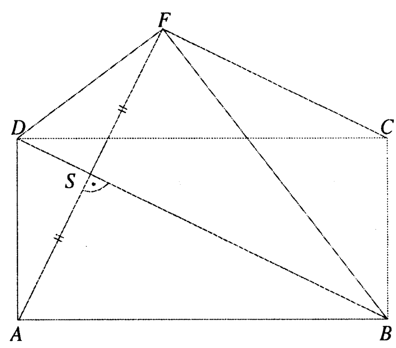

Dat je jednakokrako-pravougli trougao ΔABC s pravim uglom kod vrha C. Nad stranicom (katetom) BC konstruisan je jednakostranični trougao ΔBCD (razlikovati dva slučaja). Izračunati veličinu ugla $\measuredangle ADB$.

R: Razlikujemo dva slučaja:

1^0 Očigledno je $\measuredangle ACD = 90^0 - 60^0 = 30^0$. Kako je $\overline{CD} = \overline{CA}$, slijedi da je trougao $\Delta\ CAD$ jednakokraki; pa je $\measuredangle CAD = \measuredangle CDA = 75^0$, a zbog $\measuredangle CBD = 60^0$, zaključujemo da je $\measuredangle ADB = \measuredangle CDA + \measuredangle CDB$, tj. $\measuredangle ADB = 75^0 + 60^0 = 135^0$.

2^0 Očigledno je $\measuredangle ACD = 90^0 + 60^0 = 150^0$. Kako je $\overline{CA} = \overline{CD}$, slijedi da je trougao $\Delta\ CAD$ jednakokraki pa je $\measuredangle CAD = \measuredangle CDA = 15^0$, a zbog $\measuredangle CDB = 60^0$, zaključujemo da je $\measuredangle ADB = \measuredangle CDB - \measuredangle CDA$, tj. $\measuredangle ADB = 60^0 - 15^0 = 45^0$.

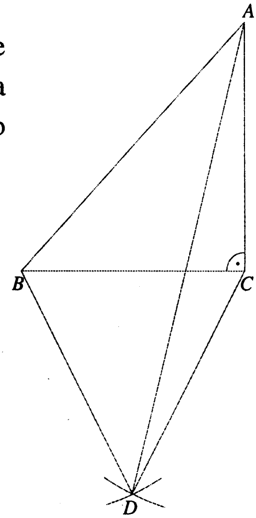

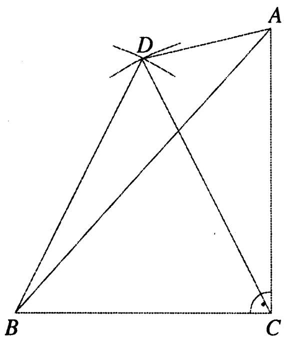

Dat je kvadrat $ABCD$ i unutar njega je odabrana tačka P tako da je trougao ΔBCP jednakostraničan. Prava AP siječe stranicu CD u tački E. Odredite mjerni broj ugla $\measuredangle CPE$. Odgovor obrazložiti!

R: Budući da je $\overline{AB} = \overline{BC} = \overline{BP}$ zaključujemo da je trougao ΔABP jednakokraki. To znači da je $\angle PAB = \angle APB$. Nadalje iz $\angle PBC = 60^0$ i $\angle ABC = 90^0$ slijedi da je $\angle ABP = 30^0$. Zbir unutrašnjih uglova bilo kog trougla je 180^0, pa i u trouglu ΔABP. Zbog toga je $2 \cdot \angle APB = 180^0 - 30^0 = 150^0$. Odavde je $\angle APB = 75^0$. Sada nalazimo da je $\angle CPE = 180^0 - 75^0 - 60^0 = 45^0$.

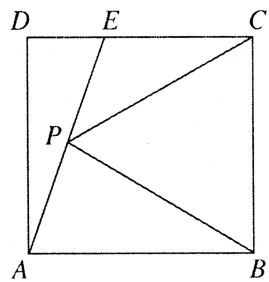

#

Na produžetku stranice AB trougla ΔABC iza B u odnosu na A data je tačka M, tako da je $\overline{BM} = \overline{BC}$. Dokazati da je prava MC paralelna simetrali ugla ΔABC.

Rj.

P: $\overline{BM} = \overline{BC}$, $BB_1 = s_\beta$ simetrala ugla $\measuredangle ABC$.

T: $MC \| BB_1$.

Zbog $\overline{BM} = \overline{BC}$, trougao ΔBMC je jednakokraki pa je $\varphi = \measuredangle BMC = \measuredangle BCM$. Po teoremi o vanjskom uglu trougla ΔBMC je $\measuredangle ABC = 2\varphi$, tj. $\beta = 2\varphi$, a odavde $\varphi = \dfrac{\beta}{2}$. Pošto je sada $\measuredangle ABB_1 = \measuredangle BMC = \varphi = \dfrac{\beta}{2}$, to je $BB_1 \| MC$ (uglovi sa paralelnim

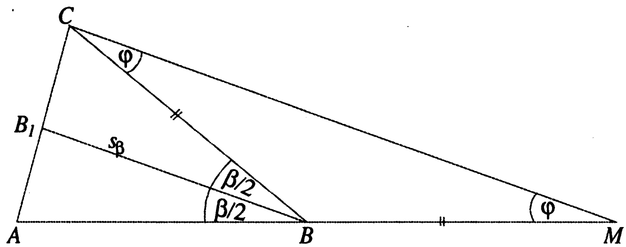

kracima), što je i trebalo dokazati.

#

U trouglu ΔABC je $\overline{AC} = \overline{BC}$, a visina AD sa simetralom AE ($E \in BC$) ugla $\measuredangle DAC$ gradi ugao od 30^0. Naći uglove trougla ΔABC i dokazati da je $\overline{AE} = \overline{EC}$. Odgovor obrazložiti!

Rj.

Trougao ΔADE je pravougli kod kojeg je jedan oštar ugao 30^0. Tada je drugi njegov ugao 60^0. Dakle, $\measuredangle AED = 60^0$. Ugao $\measuredangle AED$ je vanjski ugao trougla ΔAEC, pa je $60^0 = \measuredangle AED = \measuredangle ACE + 30^0$. Odavde slijedi $\measuredangle ACE = 30^0$. Kako je trougao ΔABC jednakokraki to je $\measuredangle BAC = \measuredangle ABC = 75^0$. Trougao ΔAEC je jednakokraki jer ima dva unutrašnja ugla po 30^0. Zato je $\overline{AE} = \overline{EC}$.

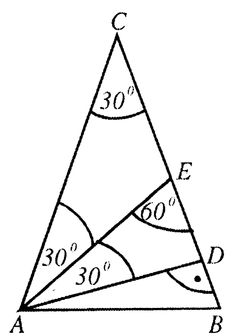

Dat je paralelogram $ABCD$ kod koga je $\overline{AB} = 2\overline{BC}$. Središte M stranice AB spojeno je sa tjemenima C i D. Izračunati koliko stepeni iznosi ugao $\measuredangle CMD$.

Rješenje 1. Trouglovi ΔAMD i ΔBMC su jednakokraki (sl.1). Kod trougla ΔAMD vanjski ugao u vrhu A je β (uglovi sa paralelnim kracima), a kod trougla ΔBMC vanjski ugao u vrhu B je α. To znači da je

$$\measuredangle AMD = \measuredangle ADM = \frac{\beta}{2} \text{, odnosno}$$

$$\measuredangle BMC = \measuredangle MCB = \frac{\alpha}{2}.$$

Očigledno, traženi ugao $\delta = \measuredangle CMD = 180^0 - \dfrac{\alpha + \beta}{2}$,

tj. zbog $\alpha + \beta = 180^0$; $\delta = 180^0 - 90^0 = 90^0$.

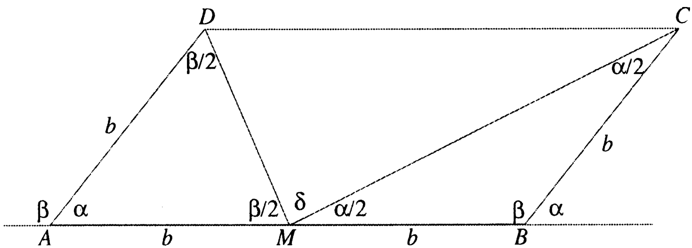

sl.1

Rješenje 2. Neka je N središte stranice CD (sl.2). Tada je dati paralelogram podijeljen na dva podudarna romba $AMND$ i $BCNM$, pa je $\overline{MN} = \overline{CN} = \overline{ND}$. Zbog toga kružnica kojoj je duž CD prečnik sadrži tačku M. Budući da je svaki ugao nad prečnikom prav, to je $\measuredangle CMD = 90^0$.

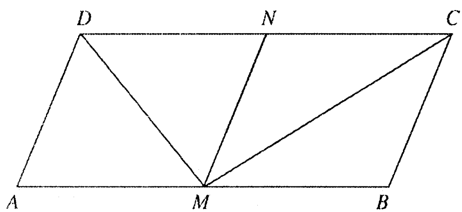

sl.2

#

Trougao ΔABC je jednakokraki kod koga je $\overline{AB} = \overline{AC}$. Neka su tačke $D \in BC$ i $E \in AC$ takve da je $\measuredangle EBC = \frac{1}{2}\measuredangle BAD$ i neka je tačka F presječna tačka pravih AD i BE, tj. $\{F\} = AD \cap BE$. Dokazati da je trougao ΔAFE jednakokraki.

R. Neka je $\measuredangle EBC = x$, te $\measuredangle BAD = 2x$ (po uslovu zadatka). Uzmimo da je $\measuredangle EBA = y$. Pošto je trougao ΔABC jednakokraki, to je:

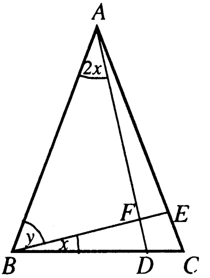

$$\measuredangle ABC = \measuredangle ACB = x + y . \qquad (1)$$

Sada je $\measuredangle AFE = \measuredangle BAF + \measuredangle ABF = 2x + y$ (kao vanjski ugao trougla ΔABF). Također

je $\measuredangle AEF = \measuredangle EBC + \measuredangle ACB \overset{(1)}{=} x + x + y = 2x + y$ (kao vanjski ugao trougla ΔBEC). Dobili smo da je: $\measuredangle AFE = \measuredangle AEF \left(= 2x + y\right)$, što znači da je trougao ΔAFE jednakokraki. Ovim je tvrdnja dokazana.

#

Simetrale uglova $\measuredangle ABC$ i $\measuredangle ACB$ trougla ΔABC se sijeku u tački I. Neka su tačke M i N simetrične tački I u odnosu na stranice BC i AB trougla. Koliko iznosi ugao $\measuredangle ABC$ ako je $BM \perp BN$?

R. Neka je $IM \cap BC = \{E\}$ i $IN \cap AB = \{F\}$. Slijedi da je $\overline{IE} = \overline{EM}$ i $\overline{IF} = \overline{FN}$. Kako je

$$\Delta IEB \cong \Delta MEB \ \left(\overline{BE} = \overline{BE},\ \overline{IE} = \overline{EM},\ \measuredangle IEB = \measuredangle MEB = 90^0\right)$$

i $\Delta IFB \cong \Delta NFB \ \left(\overline{BF} = \overline{BF},\ \overline{IF} = \overline{FN},\ \measuredangle IFB = \measuredangle NFB = 90^0\right)$,

to dobijamo da je

$$\measuredangle IBE = \measuredangle EBM \ \text{ i } \ \measuredangle IBF = \measuredangle FBN .$$

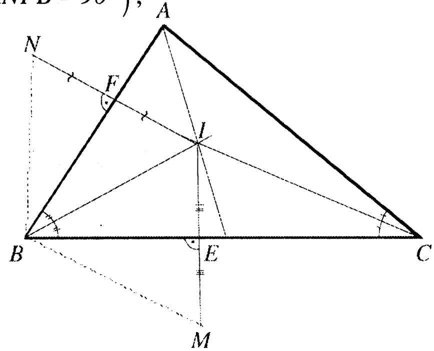

Kako je IB simetrala ugla $\measuredangle ABC$ trougla, to je

$$\measuredangle NBF = \measuredangle FBI = \measuredangle IBE = \measuredangle EBM ,$$

pa je $BM \perp BN$ ako i samo ako je $\measuredangle ABC = 45^0$.

#

Neka je četverougao $ABCD$ paralelogram. Tačka M je središte stranice BC, a tačka P je podnožje normale spuštene iz vrha D na pravu AM. Dokazati da je $\overline{CP} = \overline{AB}$.

R.

Neka je S presječna tačka pravih CD i AM, tj. $CD \cap AM = \{S\}$. Pošto je $\overline{CM} = \overline{BM}$, $\measuredangle AMB = \measuredangle SMC$ (unakrsni) i $\measuredangle ABM = \measuredangle MCS$ (naizmjenični), to je po pravilu USU: $\Delta ABM \cong \Delta SCM$, pa je

$$\overline{CS} = \overline{AB}\ . \qquad (1).$$

Kako je u paralelogramu

$$\overline{AB} = \overline{CD}, \qquad (2)$$

to dobijamo da je iz (1) i (2): $\overline{CS} = \overline{CD}$, pa je CP težišnica pravouglog trougla ΔPDS. Duž CP je ujedno poluprečnik opisanog kruga pravouglog trougla ΔPDS čiji je centar tačka C (Periferijski ugao $\measuredangle DPS$ je prav nad prečnikom DS). Dakle, $\overline{CP} = \overline{DC}$, te $\overline{CP} = \overline{AB}$, q.e.d.

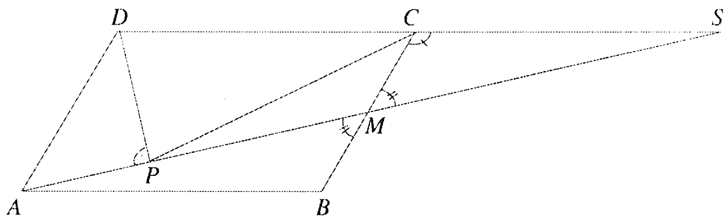

#

Neka je CD visina na hipotenuzu pravouglog trougla ΔABC, tačka M središte duži CD i tačka N središte duži BD. Dokazati da je prava AM normalna (okomita) na pravu CN.

R.

U trouglu ΔBCD duž MN je srednja linija, pa je $MN \| BC$. Kako je $BC \perp AC$, slijedi da je i $MN \perp AC$. S obzirom da je $CD \perp AN$, to znači da je tačka M ortocentar trougla ΔANC, pa je i AM visina tog trougla, tj. $AM \perp CN$, q.e.d.

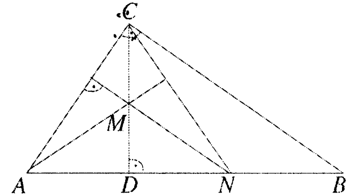

Zadan je kvadrat $ABCD$ dužine stranice $1dm$. Naći poluprečnik kružnice koja dodiruje njegove dvije stranice i prolazi kroz njegov jedan vrh.

Neka je $ABCD$ kvadrat stranice $a = 1dm$ i r poluprečnik kružnice koja dodiruje stranice AB i AD i prolazi kroz vrh (tjeme) C. Neka je $\overline{OA} = \overline{EF} = x$ (dijagonala kvadrata $AEOF$). Primjenom Pitagorine teoreme na pravougli trougao ΔAEF nalazimo

$$x^2 = r^2 + r^2 \text{, tj. } x = r\sqrt{2} .$$

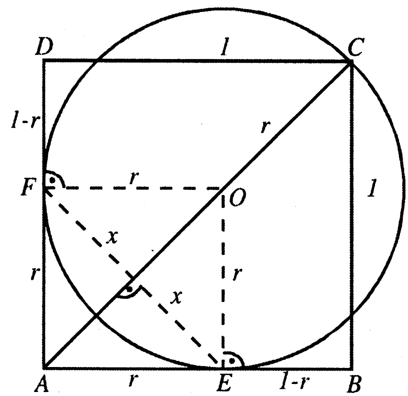

Analogno, iz pravouglog trougla ΔABC je

$$(x + r)^2 = 1^2 + 1^2 \text{, tj. } x^2 + 2xr + r^2 = 2 .$$

Ako u posljednju jednačinu uvrstimo $x = r\sqrt{2}$, dobićemo poslije sređivanja

$$r^2(3 + 2\sqrt{2}) = 2,$$

$$r^2 = \frac{2}{3 + 2\sqrt{2}} = \frac{2}{(\sqrt{2} + 1)^2}$$

i

$$r = \sqrt{\frac{2}{(\sqrt{2} + 1)^2}} = \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{2} + 1} \cdot \frac{\sqrt{2} - 1}{\sqrt{2} - 1} = \frac{2 - \sqrt{2}}{2 - 1} = 2 - \sqrt{2} ,$$

dakle,

$$r = \left(2 - \sqrt{2}\right)dm .$$

#

Površina trougla ΔABC iznosi $18cm^2$. Tačka D uzeta je na stranici AC, tako da je $\overline{DC} = 2\overline{AD}$. Naći površine trouglova ΔABD i ΔDBC.

Rj.

Iz uvjeta $\overline{DC} = 2\overline{AD}$ zbog $\overline{AD} + \overline{DC} = \overline{AC}$ imamo: $\overline{AD} + 2\overline{AD} = \overline{AC}$, tj. $\overline{AC} = 3\overline{AD}$. Trouglovi ΔABC i ΔABD imaju zajedničku visinu ($\overline{BB'} = h$) iz vrha B, pa je:

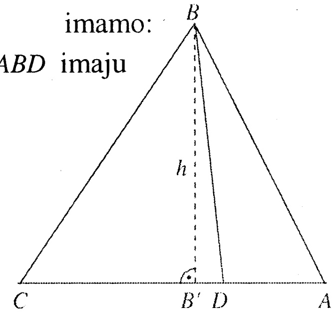

$$P_{\Delta ABC} = \frac{1}{2} \cdot \overline{AC} \cdot h = \frac{1}{2} \cdot \left(3\overline{AD}\right) \cdot h =$$

$$= 3 \cdot \left(\frac{1}{2}\overline{AD} \cdot h\right) = 3P_{\Delta ABD}$$

tj. $P_{\Delta ABD} = \frac{1}{3} P_{\Delta ABC} = \frac{1}{3} \cdot 18cm^2 = 6cm^2$.

Sada je $P_{\Delta DBC} = P_{\Delta ABC} - P_{\Delta ABD} = 18cm^2 - 6cm^2 = 12cm^2$.

#

Težišnica i visina iz vrha A u trouglu ΔABC dijele ugao α na tri jednaka diela. Koliki su uglovi trougla ΔABC?

Rj.

Neka su tačke D i E podnožja visine i težišnice iz vrha A i neka je EF normalno na AC. Kako je $\measuredangle BAD = \measuredangle DAE = \measuredangle EAF = \varphi$, to su duži AD i AE simetrale uglova $\measuredangle BAE$ i $\measuredangle DAF$, pa je $\overline{BD} = \overline{DE} = \overline{EF} = x$ jer su pravougli trouglovi $\Delta ABD, \Delta ADE, \Delta AEF$ podudarni po pravilu USU. Kako je E podnožje težišnice, to je $\overline{BE} = \overline{EC} = 2x$.

Trougao ΔCEF je pravougli i $\overline{CE} = 2\overline{EF}$ pa je $\measuredangle E = 60^0, \measuredangle C = 30^0$. Sada je $\measuredangle DAC = 60^0$, tj. $2\varphi = 60^0$, te $\varphi = 30^0$, tj. $\measuredangle A = 3\varphi = 90^0$, $\measuredangle B = 60^0$.

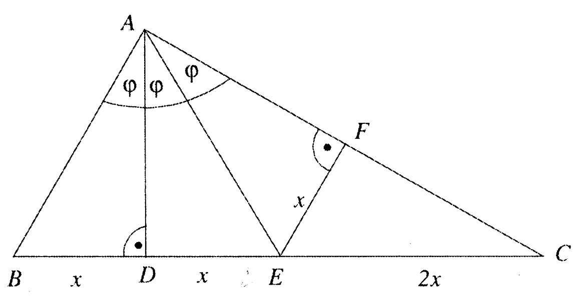

Dat je ugao od 54^0. Kako ćeš samo pomoću šestara i linijara podijeliti taj ugao na tri jednaka dijela? Opiši postupak. (Prenesi ugao od 54^0 sa date slike, ili ga nacrtaj pomoću uglomjera).

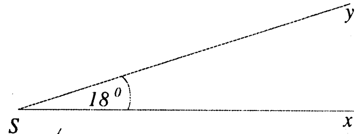

Rj. Nacrtajmo ugao od 54^0 i dopunimo ga pomoću šestara i linijara do vrijednosti 60^0. Razlika uglova $60^0 - 54^0 = 6^0$, a $3 \cdot 6^0 = 18^0$, što iznosi $\frac{1}{3}$ od 54^0.

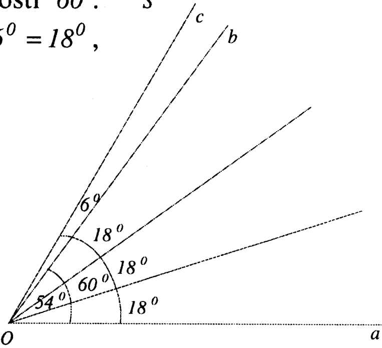

Konstrukcija:

1^0 $\angle aOb = 54^0$;

2^0 $\angle aOc = 60^0$;

3^0 $\angle bOc = 6^0 = 60^0 - 54^0$;

4^0 $\angle xSy = 3 \cdot 6^0 = 18^0$.

Dat je kvadrat $ABCD$ stranice a. Nad dvjema njegovim susjednim stranicama konstruišu se dva jednakostranična trougla u unutrašnjosti kvadrata. Izračunaj površinu zajedničkog dijela tih trouglova.

Rj. Neka je $ABCD$ dati kvadrat a ΔABE i ΔADF jednakostranični trouglovi konstruisani u unutrašnjosti tog kvadrata. Zajednički dio ovih trouglova je četverougao $AGMH$. Očigledno, četverougao $AGMH$ je deltoid. Deltoid se sastoji od dva podudarna pravougla trougla: ΔAGM i ΔAHM. Izračunajmo površinu ΔAGM.

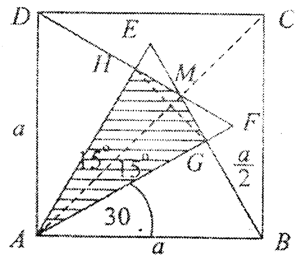

Njegove katete su $\overline{AG} = \frac{a\sqrt{3}}{2}$ (visina jednakostraničnog trougla) i $\overline{GM} = \frac{1}{2} \cdot \overline{GE} = \frac{1}{4} a$ ($\Delta GMF \cong \Delta HME$).

Dakle,

$$P_{\Delta AGM} = \frac{1}{2} \cdot \frac{a\sqrt{3}}{2} \cdot \frac{a}{4} = \frac{1}{16} a^2 \sqrt{3},$$

pa je površina deltoida $AGMH$ jednaka $P = 2 \cdot \frac{1}{16} a^2 \sqrt{3} = \frac{1}{8} a^2 \sqrt{3}$.

\# Nacrtaj trougao $\Delta ABC, (\beta > \alpha)$ i visinu h_c na stranicu c. Tačku u kojoj visina siječe stranicu c označi sa E. Produži stranicu BC preko vrha C, te konstruiši simetralu vanjskog ugla uz vrh C. Tačku u kojoj simetrala siječe pravu AB označi da D. Ako je $\frac{1}{2}\overline{CD} = \overline{CE}$, odrediti koliko je $\beta - \alpha$.

Rj. Iz $\frac{1}{2}\overline{CD} = \overline{CE}$ slijedi $\overline{CD} = 2\overline{CE}$, pa je pravougli trougao ΔCED polovina jednakostraničnog trougla stranice $\overline{CD}$, tj. $\overline{CD} = 2h_c$, te $\measuredangle EDC = 30^0$.

Sada je
$$\measuredangle\ pCq = \frac{1}{2}\gamma_1 = \frac{1}{2}(180^0 - \gamma) = 90^0 - \frac{1}{2}(180^0 - \alpha - \beta) = \frac{\alpha + \beta}{2}.$$

Imamo da je ugao $\measuredangle BCD = \measuredangle pCq = \frac{\alpha+\beta}{2}$. Po teoremi o vanjskom uglu trougla imamo:

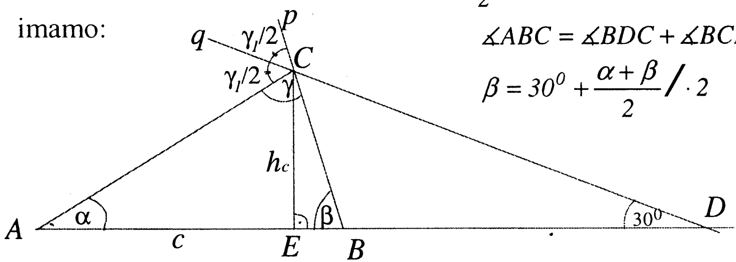

$\measuredangle ABC = \measuredangle BDC + \measuredangle BCD$, tj.

$\beta = 30^0 + \frac{\alpha+\beta}{2} \,/\cdot 2 \quad \Rightarrow 2\beta = 60^0 + \alpha + \beta$

$\Rightarrow \alpha - \beta = -60^0$, tj.

$\beta - \alpha = 60^0$.

\# Na stranici AB datog pravougaonika $ABCD$ istaknute su tačke E i F, tako da je $\overline{AE} = \overline{BF} = 2, \overline{EF} = 6, \overline{FC} = 2\sqrt{5}, \measuredangle BFC = 27^0$. Odrediti uglove $\measuredangle ECF$ i $\measuredangle CEF$.

Rj. Iz pravouglog trougla ΔBCF nalazimo: $\measuredangle BFC = 63^0$ i primjenom Pitagorine teoreme: $\overline{BC} = \sqrt{\left(2\sqrt{5}\right)^2 - 2^2} = 4$. Dalje, primjenom iste teoreme na

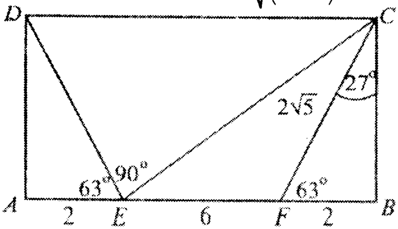

pravougli trougao ΔBCE dobijamo
$$\overline{CE} = \sqrt{(6+2)^2 + 4^2} = 4\sqrt{5}.$$
Jednostavno se zaključuje da je $\Delta AED \cong \Delta BFC$, pa trougao ΔCDE ima stranice dužina:

$\overline{DE} = 2\sqrt{5}, \overline{CE} = 4\sqrt{5}, \overline{CD} = 10$ i tačna je jednakost $\overline{CD}^2 = \overline{CE}^2 + \overline{DE}^2$, tj. $10^2 = \left(4\sqrt{5}\right)^2 + \left(2\sqrt{5}\right)^2$, na osnovu teoreme obrnute Pitagorinoj teoremi zaključujemo da je ΔCDE pravougli i da je $\measuredangle CED = 90^0$. Sada nalazimo tražene uglove: $\measuredangle CEF = 180^0 - 63^0 - 90^0 = 27^0$ i $\measuredangle ECF = 63^0 - 27^0 = 36^0$.

#

Dokazati da su dva trougla ΔABC i $\Delta A'B'C'$ podudarna ako je $c=c', h_c=h_{c'}, t_c=t_{c'}$, gdje su h_c i $h_{c'}$ visine, a t_c i $t_{c'}$ težišnice trouglova ΔABC i $\Delta A'B'C'$.

Rj. Kako je $h_c = h_{c'}, t_c = t_{c'}$, $\measuredangle D = \measuredangle D' = 90^0$ to je $\Delta CDE \cong \Delta C'D'E'$ (stav SSU), pa je $\measuredangle DEC = D'E'C'$, tj. $\varphi = \varphi'$. Kako je $c=c'$, to je i $\frac{c}{2}=\frac{c'}{2}$, pa je zbog $\overline{AE}=\overline{A'E'}$ (tj. $\frac{c}{2}=\frac{c'}{2}$), $\measuredangle AEC = \measuredangle A'E'C'$ ($\varphi=\varphi'$), $\overline{EC}=\overline{E'C'}$ također $\Delta AEC \cong \Delta A'E'C'$ (stav SUS), pa je zbog toga i $b=b'$ te $\alpha=\alpha'$. Sada iz $b=b', \alpha=\alpha', c=c'$, slijedi $\Delta ABC \cong \Delta A'B'C'$ (stav SUS), što je i trebalo dokazati.

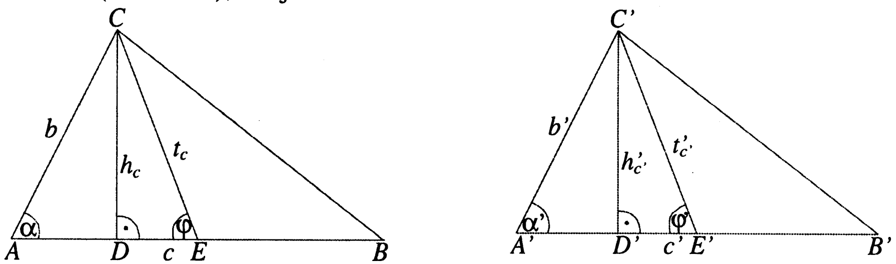

#

Zadani su ugao $\measuredangle ACB$ (C je njegov vrh, a tačke A i B su na njegovim kracima), poluprava CM unutar ugla $\measuredangle ACB$ i poluprava CS koja polovi $\measuredangle ACB$. Dokazati da je $\measuredangle SCM = \frac{1}{2}(\measuredangle MCA - \measuredangle MCB)$.

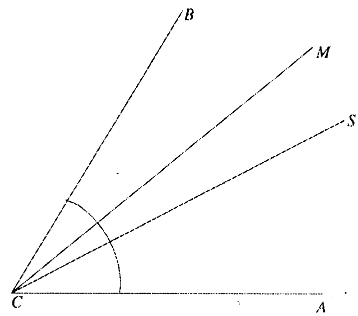

Rj. Iz slike očigledno vrijede ove jednakosti:

$$\measuredangle MCA = \measuredangle SCA + \measuredangle SCM \qquad (1)$$

$$\measuredangle MCB = \measuredangle SCB - \measuredangle SCM,$$

a zbog $\measuredangle SCB = \measuredangle SCA$ je

$$\measuredangle MCB = \measuredangle SCA - \measuredangle SCM. \qquad (2)$$

Ako oduzmemo (2) od (1), dobijamo: $\measuredangle MCA - \measuredangle MCB =$
$= \measuredangle SCA + \measuredangle SCM - (\measuredangle SCA - \measuredangle SCM) = 2\measuredangle SCM$

ili $\quad \measuredangle SCM = \frac{1}{2}(\measuredangle MCA - \measuredangle MCB)$.

\# Magični kvadrat reda 3×3 je takav kvadrat kod kojeg se sabiranjem po tri broja u svim pravcima (horizontalno, vertikalno i na obje dijagonale) dobija uvijek isti broj. Popuniti prazna polja u kvadratu, pa da on bude magičan kvadrat.

	21	14
		19
20		

R: · Neka je centralni broj jednak x (sl. 1.). Tada je karakteristični zbir magičnog kvadrata jednak $20+x+14=34+x$ (dijagonala). Izračunavanjem preostalih brojeva i upoređivanjem sa karakterističnim zbirom dobija se jednačina $x-1+x+x+1=34+x$ ili $2x=34$, pa je $x=17$. Rješenje je prikazano na slici 2.

$x-1$	21	14
	x	19
20		$x+1$

sl.1

16	21	14
15	17	19
20	13	18

sl.2

\# Dati su uglovi $\alpha=42^0 54'$ i $\beta=35^0 37'$. Izračunati ugao γ ako su prave a i b paralelne (vidi sliku).

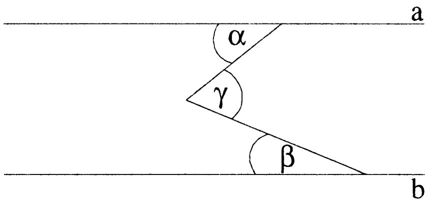

R: · Povucimo kroz vrh ugla γ pravu c tako da je $c\|a\|b$. Očigledno je $\gamma=\alpha_1+\beta_1$. Kako je $\alpha=\alpha_1$ i $\beta=\beta_1$ (kao uglovi sa paralelnim kracima), to je $\gamma=\alpha_1+\beta_1=$ $=\alpha+\beta=42^0 54'+35^0 37'=77^0 91'=78^0 31'$.

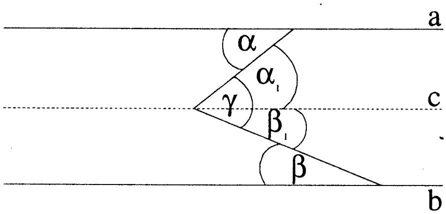

\# Postoji li trougao čije su dužine visina $h_a = 2cm, h_b = 4cm, h_c = 6cm$?

R. Pretpostavimo da postoji trougao čije su stranice dužina a, b i c, a odgovarajuće visine imaju dužine $h_a = 2cm, h_b = 4cm, h_c = 6cm$. Tada je $P = \frac{1}{2}ah_a = \frac{1}{2}bh_b = \frac{1}{2}ch_c$, a odavde je $a = 2b = 3c$, pa su stranice trougla $a, \frac{a}{2}$ i $\frac{a}{3}$. Međutim, znamo da zbir dvije stranice mora biti veći od treće stranice, pa kako je $\frac{a}{2} + \frac{a}{3} = \frac{5a}{6} < a$, zaključujemo da ovakav trougao ne postoji.

\# Na hipotenuzi AB pravouglog trougla ΔABC date su tačke M i N tako da je $\overline{AM} = \overline{AC}$ i $\overline{BN} = \overline{BC}$. Izračunati ugao $\measuredangle MCN$.

R. Zbog $\overline{AM} = \overline{AC}$ i $\overline{BN} = \overline{BC}$ slijedi da su trouglovi ΔACM i ΔBCN jednakokraki, tj. $\measuredangle AMC = \measuredangle ACM = \frac{1}{2}(180^0 - \alpha) = 90^0 - \frac{\alpha}{2}$, te slično

$$\measuredangle BCN = \measuredangle BNC = \frac{1}{2}(180^0 - \beta) = 90^0 - \frac{\beta}{2}.$$

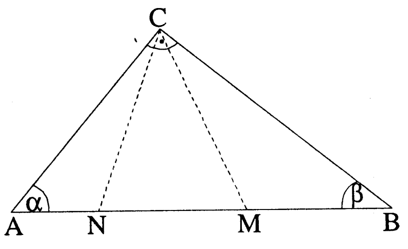

Dakle,

$$\measuredangle MCN = 180^0 - (\measuredangle MNC + \measuredangle NMC) =$$

$$= 180^0 - \left(90^0 - \frac{\alpha}{2} + 90^0 - \frac{\beta}{2}\right) = \frac{\alpha}{2} + \frac{\beta}{2} =$$

$$= \frac{1}{2}(\alpha + \beta) = \frac{1}{2} \cdot 90^0 = 45^0.$$

#

Dužine stranica trougla ΔABC su $a=13cm, b=14cm, c=15cm$. Kolike su dužine njegovih visina?

R: Neka je ΔABC trougao čije su dužine stranica $a=13cm, b=14cm, c=15cm$ i neka je $h_c = CC'$ dužina njegove visine iz vrha C.

I način: Neka je $\overline{C'B}=x$, tada je $\overline{AC'}=c-x$. Primjenom Pitagorine teoreme na pravougle trouglove $\Delta AC'C$ i $\Delta BC'C$ nalazimo: $h_c^2=b^2-(c-x)^2, h_c^2=a^2-x^2$; $b^2-(c-x)^2=a^2-x^2$, pa je

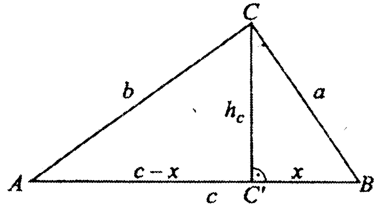

$$x=\frac{a^2+c^2-b^2}{2c},$$

odnosno

$$x=\frac{13^2+15^2-14^2}{2\cdot 15}cm=\frac{33}{5}cm.$$

Dužina visine h_c je $h_c=\sqrt{a^2-x^2}=\sqrt{169-\left(\frac{33}{5}\right)^2}\,cm=\sqrt{\frac{3136}{25}}cm=\frac{56}{5}cm$.

Površina trougla je $P=\frac{1}{2}c\cdot h_c=\frac{1}{2}\cdot 15\cdot\frac{56}{5}cm^2=84cm^2$.

Dužine drugih dviju visina jednostavno nalazimo:

$$h_a=\frac{2P}{a}=\frac{2\cdot 84}{13}cm=\frac{168}{13}cm,\ h_b=\frac{2P}{b}=\frac{2\cdot 84}{14}cm=12cm.$$

II način: Izračunajmo površinu trougla koristeći Heronov obrazac $P=\sqrt{s(s-a)(s-b)(s-c)}$ gdje je $s=\frac{a+b+c}{2}$ poluobim trougla.

Dakle, $s=\frac{13+14+15}{2}=21$, pa je

$$P=\sqrt{21(21-13)(21-14)(21-15)}cm^2=$$
$$=\sqrt{21\cdot 8\cdot 7\cdot 6}cm^2=\sqrt{3\cdot 7\cdot 2\cdot 4\cdot 7\cdot 2\cdot 3}cm^2$$
$$=\sqrt{3^2\cdot 4^2\cdot 7^2}cm^2=3\cdot 4\cdot 7cm^2=84cm^2.$$

Dužine visina nalazimo jednostavno:

$$h_a=\frac{2P}{a}=\frac{168}{13}cm,\ h_b=\frac{2P}{b}=\frac{168}{14}cm$$
$$=12cm,\ h_c=\frac{2P}{c}=\frac{168}{15}=\frac{56}{5}cm.$$

\# Dokazati da za pravougli trougao vrijedi nejednakost $R \geq \sqrt{P}$, gdje je R poluprečnik opisanog kruga tog trougla, a P njegova površina.

Rj. Neka je ΔABC pravougli trougao s pravim uglom kod tjemena C; $\overline{OC} = R$ je poluprečnik opisanog kruga oko tog trougla. Na osnovu Pitagorine teoreme je

$c^2 = a^2 + b^2$, a kako je $R = \frac{c}{2}$, to je $c = 2R$.

Iskoristimo sljedeću nejednakost $(a-b)^2 \geq 0$, odnosno $a^2 + b^2 \geq 2ab$, gdje znak jednakosti važi ako i samo ako je $a = b$.

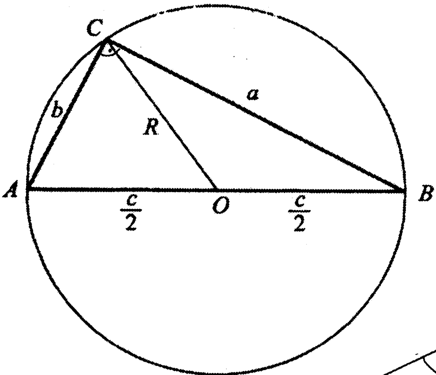

Sada imamo $(2R)^2 = c^2 = a^2 + b^2 \geq 2ab$, a odavde je $R^2 \geq \frac{ab}{2}$, odnosno, $R \geq \sqrt{\frac{ab}{2}} = \sqrt{P}$, jer je površina trougla upravo jednaka $P = \frac{ab}{2}$. Za $a = b$ trougao je jednakokrako-pravougli i tada važi znak jednakosti u dokazanoj nejednakosti.

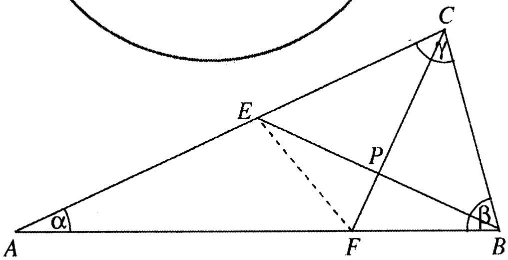

\# U trouglu ΔABC je ugao $\beta = 75^0$ i ugao $\gamma = 80^0$. Uzete su tačke $E \in AC$ i $F \in AB$ tako da je ugao $\measuredangle FBE = 25^0$ i ugao $\measuredangle FCB = 40^0$. Izračunati ugao $\measuredangle AEF$.

Rj. Neka je $\{P\} = BE \cap CF$. Pošto je $\gamma = \measuredangle ACB = 80^0$, $\beta = \measuredangle ABC = 75^0$, $\measuredangle FBE = 25^0$, to je $\measuredangle EBC = 75^0 - 25^0 = 50^0$, pa je zbog $\gamma = 80^0$ također $\measuredangle BEC = 50^0$, tj. ΔEBC je jednakokraki, a zbog $\measuredangle FCB = 40^0$ je CF simetrala stranice BE. Dakle, imamo: $\overline{BC} = \overline{EC}$ i $\overline{BP} = \overline{PE}$.

CP je visina trougla ΔBEC pa je i $\measuredangle EPF = \measuredangle BPF = 90^0$, znači $\Delta FPB \cong \Delta FPE$ (SUS), to je: $\measuredangle FEP = \measuredangle FBP = 25^0$. Sada je $\measuredangle AEF = 180^0 - (50^0 + 25^0) = 105^0$.

#

Dat je trougao ΔABC. Konstruisati pravu p koja je jednako udaljena od vrhova A, B, C datog trougla. Dati dokaz konstrukcije. Koliko takvih pravih postoji?

Rj. Konstruišimo pravu p koja sadrži duž MN, a duž MN je srednja linija ΔABC (M je središte stranice AC, a N središte stranice BC trougla ΔABC). Kako je $MN \| AB$ (i $\overline{MN} = \frac{1}{2}\overline{AB}$), to imamo da je $\Delta AMR \cong \Delta MCP$ ($\overline{AM} = \overline{CM}$, $\measuredangle AMR = \measuredangle PMC$ (unakrsni), $\measuredangle ARM = \measuredangle CPM = 90^0$) te $\Delta CPN \cong \Delta BNQ$ ($\overline{BN} = \overline{CN}$, $\measuredangle CNP = \measuredangle BNQ$ (unakrsni), $\measuredangle CPN = \measuredangle BQN = 90^0$), a iz tih podudarnih trouglova slijedi da je $\overline{AR} = \overline{CP} = \overline{BQ}$.

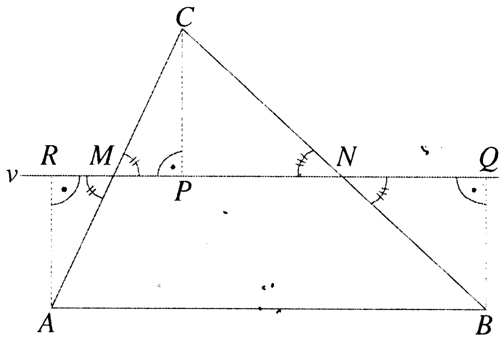

Očigledno, postoje još dvije tražene prave koje sadrže ostale dvije srednje linije trougla ΔABC.

#

Dat je trougao ΔABC u kome je ugao $\measuredangle BAC = 120^0$. Na simetrali ugla $\measuredangle BAC$ data je tačka D tako da je $\overline{AD} = \overline{AB} + \overline{AC}$. Dokazati da je trougao ΔBCD jednakostranični.

Rj. Na simetrali AD izaberimo tačku M tako da je $\overline{AM} = \overline{AC}$. Pošto je $\measuredangle CAM = 60^0$, to je trougao ΔACM jednakostraničan.

Sada je $\measuredangle CMD = 180^0 - \measuredangle AMC = 180^0 - 60^0 = 120^0$. Pošto je po uslovu zadatka $\overline{AD} = \overline{AB} + \overline{AC}$ te $\overline{AM} = \overline{AC}$, to je $\overline{MD} = \overline{AD} - \overline{AM} = \overline{AD} - \overline{AC} = \overline{AB}$.

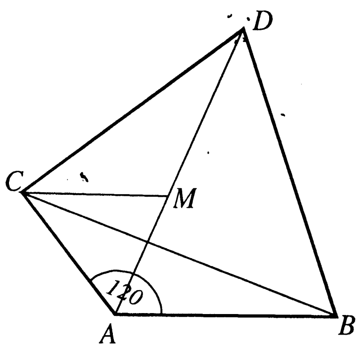

Sada su trouglovi ΔABC i ΔMDC podudarni jer je $\measuredangle CAB = \measuredangle CMD = 120^0$, $\overline{AM} = \overline{AC}$ i $\overline{BC} = \overline{CD}$ i $\measuredangle ACB = \measuredangle MCD$. Iz te podudarnosti slijedi da je $\overline{BC} = \overline{CD}$ i $\measuredangle ACB = \measuredangle MCD$. Tada je i $\measuredangle ACM = \measuredangle ACB + \measuredangle BCM = \measuredangle MCD + \measuredangle BCM = \measuredangle BCD = 60^0$. Kako je $\measuredangle BCD = 60^0$ i $\overline{BC} = \overline{CD}$, to je trougao ΔBCD, jednakostraničan, q.e.d.

\# Kvadrat je podijeljen na devet jednakih manjih kvadrata. Je li moguće u ove male kvadrate upisati brojeve *1,2* i *3* tako da u svim kolonama, vrstama i dijagonalama sume brojeva budu različite? Odgovor obrazložiti!

Rj. Ukupan broj kolona, vrsta i dijagonala je $3+3+2=8$. Dakle, morali bismo formirati osam različitih suma tako da svaka ima tačno tri sabirka (neke od brojeva *1,2* ili *3*) i da te sume međusobno budu različite. Međutim, najmanja suma je $1+1+1=3$, a najveća $3+3+3=9$. Dakle, vrijednosti suma su iz skupa $A=\{3,4,\dots,9\}$. Pošto ovaj skup ima sedam elemenata, to ako ih razvrstamo u osam grupa, dvije grupe će imati iste sume. Odgovor je dakle negativan.

\# Dat je jednakokraki trougao ΔABC ($\overline{AC}=\overline{BC}$). Na kraku AC odabrane su dvije tačke M i N tako da je $\measuredangle ABM=\measuredangle CBN$ i $\overline{MN}=\overline{MB}$, pri čemu je tačka M bliža tački A nego tačka N. Koliki je ugao $\measuredangle ABN$?

Rj. Prema uslovu zadatka je $\measuredangle ABM=\measuredangle CBN=\varphi$. Kako je $\overline{MB}=\overline{MN}$, to je ΔBNM jednakokraki, pa su uglovi na osnovici BN jednaki i iznose, npr. po x. Ugao $\measuredangle ANB$ je spoljašnji ugao ΔBNC, pa je jednak zbiru dva nesusjedna unutrašnja ugla tog trougla. Odavdje slijedi da je $\measuredangle ACB=x-\varphi$. Kako je ΔABC jednakokraki ($\overline{AC}=\overline{BC}$), to su uglovi na osnovici AB jednaki, pa je $\measuredangle BAC=2\varphi+x$.

Sada je $2(2\varphi+x)+x-\varphi=180^0$, tj. $3\varphi+3x=180^0$, odnosno $\varphi+x=60^0$, tj. $\measuredangle ABN=\varphi+x=60^0$.

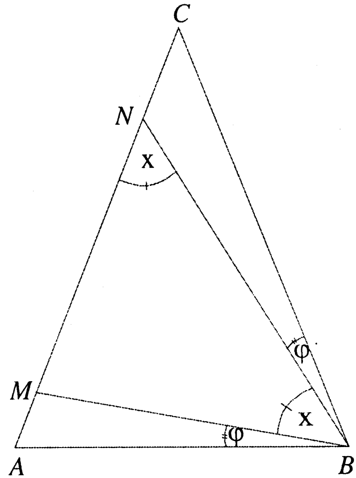

#

Dijagonala AC romba $ABCD$ ima dužinu $6cm$. Neka je M središte stranice CD i N središte stranice AD. Duži BN i BM sijeku dijagonalu AC u tačkama P i Q.

a) Izračunati dužinu odsječka PQ;

b) Izračunati površinu trougla ΔBMN ako je $\overline{BM} = 3cm$.

R.

a) Neka je dužina dijagonale AC romba $ABCD$ jednaka $6cm$ i neka je druga dijagonala BD siječe u tački O. Dijagonale romba se polove, pa su BM i CO težišne duži trougla ΔBCD, a tačka P je njegovo težište. Dakle, $\overline{CP} = 2\overline{PO}$. Analogno, posmatranjem trougla ΔABD zaključujemo da je $\overline{AQ} = 2\overline{OQ}$. Na osnovu $\overline{CP} = 2 \cdot \overline{PO}$ i $\overline{AQ} = 2\overline{OQ}$, zaključujemo da je $\overline{AQ} = \overline{QP} = \overline{PC} = \frac{1}{3}\overline{AC} = 2cm$, tj. $\overline{PQ} = 2cm$.

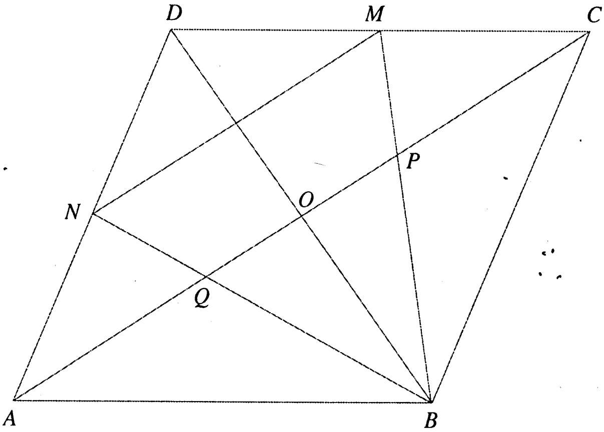

b) Posmatrajmo ΔBDM i ΔBDN. Stranica BD je zajednička, dakle, $\overline{BD} = \overline{BD}$, $\overline{DM} = \overline{DN}$ i $\angle MDB = \angle NDB$ jer dijagonale romba su ujedno i simetrale unutrašnjih uglova romba. Dakle, $\Delta BDM \cong \Delta BDN$, pa je $\overline{BN} = \overline{BM} = 3cm$. Kako je duž MN srednja linija trougla ΔACD, to je $\overline{MN} = \frac{1}{2}\overline{AC} = 3cm$. Sada zaključujemo da je trougao ΔBMN jednakostraničan i njegova površina je

$$P = \frac{1}{4}\overline{MN}^2\sqrt{3}, \text{ tj. } \quad P = \frac{1}{4} \cdot 3^2\sqrt{3} = \frac{9\sqrt{3}}{4}cm^2.$$